

ρία δὲν παρέχει μόνον δικαιώματα, ἀλλ' ἐπιβάλλει καὶ καθήκοντα, ἐκ τῆς παραγνώσεως τῶν ὁποίων γεννᾶται ἡ αὐθάδης καὶ πολυτάραχος ἀκολασία, δηλ. ἡ κατὰ τῆς πολιτείας ἀνταρσία τῶν ἰδιωτικῶν θελήσεων, ἡ ὀλεθριωτέρα μάλιστα τῆς τῶν ἐθνῶν εὐημερίας.

ΠΡΟΛΙΣΘΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ

ΙΑΚΩΒΟΥ ΛΑΜΠΕΡ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 385.)

Μετὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπάνοδον τῆς *Μαγίσσης* ὁ τε Ἑρβίνος καὶ ὁ Λαμπέρ, λαβόντες ἄδειαν ἀπουσίας, μετέβησαν εἰς τὴν πρωτεύουσάν, οὗτος μὲν, διότι δὲν εἶχε γονεῖς, ἐκεῖνος δὲ διότι ὁ πατὴρ αὐτοῦ κατόκει εἰς Παρίσιους, ὅπου μετήρχετο τὸν τραπεζίτην. Ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἑρβίνου ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα τὸν Ἰάκωβον. Ὁ πεντηκοντούτης οἰκοδεσπότης ἦτο ἀγαθώτατος καὶ προσηνέστατος ἢ δὲ σύζυγος αὐτοῦ, ἀξιόλογος γυνή, κατεγίνετο ἰδίως εἰς τὰ τῆς οἰκίας. Εἶχον δὲ καὶ θυγατέρα ὁμοιάζουσαν κατὰ πολλὰ τὴν μητέρα αὐτῆς, καὶ ἔχουσαν πρὸς τούτοις τὸ θέλγητρον εἰκοσαετοῦς ἡλικίας, ὠραιοτάτους γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κόμην καστανόχρουν. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου ἐθεώρει καὶ αὐτὴ τὸν Λαμπέρ σύντροφον· φαίνεται δὲ ὅτι εὐχαρίστως ἔβλεπεν αὐτὸν καὶ ὅτι προθυμότερον θὰ τὸν ἠγάπα· ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰάκωβος κατεγοητεύθη ἀπὸ τὴν ἁρμονίαν καὶ τὸν γαλήνιον βίον τῆς οἰκογενείας, οὐχ ἥττον δὲ καὶ ἀπὸ τὸ κάλλος τῆς νέας Ἑρμάνσης, καθόσον μάλιστα θαλασσοπορήσας δέκα ὀλόκληρα ἔτη, οὔτε φιλίας σταθερὰς ἐδυνήθη ν' ἀποκτήσῃ, οὔτε διαρκεῖς εὐχαριστήσεϊς νὰ δοκιμάσῃ. Ὅποια εὐδαιμονία ἂν τὴν τὴν τὴν αὐτοῦ ἀπομόνωσιν συγκατένυσεν νὰ παραμυθῇσῃ ἡ νέα καὶ ὠραία ἐκείνη κόρη! Πλὴν τούτου ὁ Ἰάκωβος ἡσθάνετο καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ διασκεδασθῶσιν οἱ ἀπίσιμοι λογισμοί, οἱ βασανίζοντες αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τοῦ Γερβώ. Καὶ τίς ἄλλος καταλληλότερος πρὸς τοῦτο τῆς εἰλικρινούς, καὶ γλυκείας, καὶ φιλόφρονος Ἑρμάνσης; Ταῦτα πάντα δὲν ἐδίστασε νὰ διακοινώσῃ πρὸς τὸν φίλον του, ὅστις χείρων ἀνέλαβε νὰ ὁμιλήσῃ τοὺς γονεῖς του. Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ νέος Ἑρβίνος μετεβίβασε τὴν πρότασιν εἰς αὐτοὺς, παρόντος καὶ τοῦ Ἰακώβου· οὗτοι δὲ, συναινέσαντες ἀμέσως, εἶπον αὐτῷ νὰ ζητήσῃ καὶ τῆς νέας τὴν συγκατάθεσιν· ἡ Ἑρμάνση ἐρυθρίασασα ἔδωκε τὴν δεξιάν πρὸς τὸν Ἰάκωβον, καὶ οὕτω ἐτελέσθησαν ἐν ἀκαρεῖ οἱ ἀρράθωνες· ἔαν

δὲ δὲν ἦτο προκεχωρημένη ἡ ὥρα, ὁ Λαμπέρ θὰ ἔτρεχε νὰ ζητήσῃ καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τὴν ἄδειαν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐθεωρεῖτο ὡς μέλος τῆς οἰκογενείας, γευόμενος, καὶ δειπνῶν, καὶ διανύων τὸ ἑσπέρας μετ' αὐτῆς, ἀπορῶν ὅμως πῶς παρήρχοντο τοσοῦτον ταχέως αἱ ὥραι. Τοσοῦτω δὲ ἡσθάνετο ἑαυτὸν εὐτυχῇ, ὥστε δὲν ἐνόει διὰ τί ἀνησύχει ἄλλοτε διὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Γερβώ. « Δὲν εἶμι πλεόν, ἔλεγε πολλάκις καθ' ἑαυτὸν, τόσῳ τρελός, ὥστε νὰ σπᾶνω τὴν κεφαλὴν μου διὰ τοιαύτας ἀνοησίας ». Ἑσπέραν τινά, ὁ Κ. Ἑρβίνος ἐλθὼν μετὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος καὶ καθήσας παρὰ τὴν τράπεζαν· — Δὲν ἀργοπόρησα, εἶπεν, ἐκουσίως· ἐντάμωσα τὸν Γιράρ, ἐπιστρέψαντα εἰς τὴν Γαλλίαν. ἱμιλήσαμεν πολλὴν ὥραν. Δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἔλθῃ νὰ σᾶς ἰδῇ ἀπόψε· αὐριον ὅμως ἀφεύκτως.

Ἀλλ' οὔτε ἡ οἰκοδεσποινίς, οὔτε ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἀπεκρίθησαν.

— Ὁ Κ. Γεράρ, προσέθετο τότε ὁ οἰκοδεσπότης ἀποταθεὶς πρὸς τὸν Λαμπέρ, εἶναι ἐκ τῶν μιγάδων τῆς Μαρτινίκης. Τὸ 1848 μ' ἔκαμε μεγίστην ὑπηρεσίαν· χωρὶς τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ θὰ κατεστρεφόμην· μ' ἐδάνεισε σημαντικὴν ποσότητα, καὶ οὕτω διώρθωσα τὰς ὑποθέσεις μου. Καὶ ἀπέδωκα μὲν, χάριτι θεῆς, τὸ χρέος μου, οὐχ ἥττον ὅμως εὐγνώμονῳ πάντοτε. — Ἐπειδὴ δὲ ὁ μὲν Ἰάκωβος δὲν εἶχε τι ν' ἀποκριθῇ εἰς ταῦτα, ἡ δὲ Ἑρμάνση καὶ ἡ μήτηρ τῆς ἐτήρουν πάντοτε σιωπὴν, ὁ Κ. Ἑρβίνος, ἀμνηστὴν ὅπως οὖν, ἥλλαξε τὴν ὁμιλίαν. Μετὰ δὲ τὸ γεῦμα ἡ νέα, ἐλθοῦσα πρὸς τὸν μνηστῆρά της, — Ἰάκωβε, εἶπε, δὲν πρέπει νὰ ἔχω μυστικά ἀπὸ σέ, καὶ μάλιστα ὅταν αὐτὰ δὲν σὲ προξενοῦν δυσάρεσκαι. Μετὰ τὴν εὐεργεσίαν τὴν ὁποίαν ὁ Κ. Γιράρ ἔκαμεν εἰς τὸν πατέρα μου, μ' ἐζήτησεν εἰς γάμον. Ἐγὼ ὅμως, ἂν καὶ ἤμην εἰς ἄκρον εὐγνώμων καὶ τὸν ἐθεώρουν τίμιον ἄνθρωπον, ἡσθάνομην μεγίστην ἀποστροφὴν νὰ γίνω σύζυγός του, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέβαλα τὴν πρότασιν. Ὁ Κ. Γιράρ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμερικὴν, ὅπου, ὡς ἐμάθαμεν, ὑπὸνδρεύθη καὶ ὅπου ἐχόρευσε μετ' ὀλίγον. Ἐσιωπήσαμεν δὲ εἰς τὸ γεῦμα ἡ μήτηρ μου καὶ ἐγὼ, διότι πολλὴν καὶ μὲ εἶχεν ὠργισμένην ὁ πατὴρ μου διὰ τὴν ἄρνησιν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀγαπῶμεν ν' ἀκούωμεν τὸ ὄνομά του. Ὅλ' αὐτὰ σὲ εἶναι ἀδιάφορα.

Καὶ ἦσαν τῶνόντι. Ὦθεν ὁ Ἰάκωβος εὐχαρίστησεν τὴν μνηστῆν του διὰ τὴν εἰλικρίνειάν της. Καὶ ὁμοῦς ὅτε ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ Γιράρ ἡσθάνθη ἀνεξήγητον ἀνησυχίαν καὶ φόβον.

Τὴν ἐπιοῦσαν, ἐλθὼν περὶ τὴν ἕκτὴν ὥραν τῆς ἑσπέρας, εἶδε ξένον καθήμενον παρὰ τὴν ἐστίν πλησίον τῆς Κ. Ἑρβίνου. Ὁ ξένος ἰδὼν τὸν Ἰάκωβον ἐσπλώθη καὶ εἶπε — Κύριε, ἡ Κ. Ἑρβίνου μὲ

ἀνήγγειλε πρὸ ὀλίγου τὸν γάμον σας. Σπεύδω δὲ νὰ σας συγχαρῶ εὐλικρινῶς, καὶ νὰ ἐκφράσω τὴν ἐλπίδα ὅτι, φίλον ὄντα τῆς οἰκογενείας θέλετε μὲ θεωρήσει καὶ ὑμεῖς ἐδικὸν σας.

Εἶπε καὶ ἔτεινε τὴν δεξιάν· ἐνῶ δὲ ὁ Ἰάκωβος ἔλαβεν αὐτὴν παρετήρησε τὸ πρόσωπόν του. Ἰδρὼς κατὰφυγτος κατέβρεξε τὸ σῶμά του, καὶ οὔτε λέξιν ἐδυνήθη νὰ προφέρῃ. Τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ τὸ πρόσωπον ἦτο τὸ ὠχρὸν καὶ μαυροκίτρινον ἐκεῖνο, μὲ τοὺς βλοσυροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν σγουρὴν κόμην, τὸ ὅποιον εἶχε νομίσαι ἄλλοτε ὅτι εἶδεν ἐνῶ ἔμελλε νὰ κοιμηθῇ. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἐφοβήθη μὴ ὁ ξένος αἰσθανθῇ τὴν χειρὰ του τρέμουσαν ἐπιθύρσιέ τινας λάξεις. Πλὴν τούτου, μήπως ἦτο βέβαιος ὅτι δὲν ἠπατάτο; Ἐκάθησε λοιπὸν καὶ ἠτένιζε τὸ πῦρ, μὴ θέλων νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα πρὸς τὸν ξένον ἕως οὐ φέρωσι φῶς. Ὅτε δὲ ἔφεραν παρτηρήσας τὸν ξένον ἐπαίσθη ὅτι δὲν ἠπατάτο· τὸ πρόσωπόν του ἦτο αὐτὸ τὸ τοῦ δολοφόνου. Ἀλλὰ καὶ ὁ Γερᾶρ παρετήρησε τὸν Ἰάκωβον μετὰ περιεργείας ἅμα δὲ καὶ ἀπορίας.

Διακρούσας τοῦ γεύματος ἡ συνομιλία ὑπῆρξε γενικὴ, ὁ δὲ Ἰάκωβος δὲν ἔδειξε οὐδεμίαν ἀνησυχίαν. Μετὰ ταῦτα ὁμοῦς, λαβὼν κατὰ μέρος τὸν Ἀχιλλέα· — Ἡξεύρεις ἀκριβῶς, ἠρώτησε, τί ἄνθρωπος εἶναι αὐτὸς ὁ Γερᾶρ;

— Ὅλα ὅσα ἠξεύρω εἶναι ὅτι συνέδραμε τὸν πατέρα μου καὶ ἐζήτησε τὴν ἀδελφὴν μου.

— Τίποτε περισσώτερον;

— Τίποτε. Σὺ εἶσαι ναυτικός, δὲν ἠξεύρεις ὅτι ἡμεῖς οἱ ναυτικοὶ ἀγνοοῦμεν τί κάμουν αἱ οἰκογενεαὶ μας; Ὑπανδρεύονται, πλουτοῦν, πτωχύνουν ὅταν λείπωμεν, καὶ δὲν τὰ μανθάνομεν παρὰ ὅταν ἐπιστρέψωμεν.

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἐνόμισεν ὅτι ὁ Ἰάκωβος ἐξηλατόπει καὶ ὅτι ἡσטיεύετο.

— Ἐχεις δίκαιον· πλὴν εἶπέ με, σὲ παρκαλῶ· εἶπες εἰς κανένα τὰ συμβάντα τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου;

— Εἰς κανένα, ἀπεκρίθη ὁ Ἀχιλλεὺς.

Καὶ τῶντι δὲν εἶχεν ὁμιλήσει περὶ αὐτῶν· διότι ἐπιθυμῶν πρὸ πολλοῦ νὰ τὸν ἴδῃ νυμφευόμενον τὴν ἀδελφὴν του, δὲν ἐπεθύμει νὰ μάθῃ αὐτὴ τὰς ὁπωσοῦν μωρὰς ἰδέας, αἵτινες ἐκυκλοφόρουν ἐνίοτε εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ φίλου του, καὶ τὴν παράδοξον παργγελίαν τοῦ Γερᾶρ ὅπως ἐκδικηθῇ αὐτόν.

— Σὲ παρκαλῶ, ἐπανέλαβεν ὁ Ἰάκωβος, νὰ μὴν ἀναφέρῃς εἰς κανένα περὶ τῶν συμβάντων μου. Προσπάθησε μόνον νὰ λάβῃς ἀκριβεστέρως πληροφορίας περὶ τοῦ Γερᾶρ.

Ὁ Ἀχιλλεὺς ὑπώπτευσεν τί εἶχε κατὰ νοῦν ὁ φί-

λος του, καθόσον, ἀτενίσας τὸν Γερᾶρ, παρετήρησεν ὅτι οἱ χαρακτηρισμοὶ τοῦ προσώπου του ὁμοιάζον μὲ τοὺς πολλάκις περιγραφέντας ὑπὸ τοῦ Λαμπέρ ὡς ὄντας τοῦ δολοφόνου τοῦ Γερᾶρ· ἐσιώπησεν ὁμοῦς φοβηθεὶς μὴ λάβῃ ὁ Ἰάκωβος ἀφορμὴν νὰ ἀναπτύξῃ τὰς φαντασιώδεις ὑποθέσεις του.

Ἡμέραι τινὲς παρήλθον ἔκτοτε, καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν θὰ ὠμίλει περὶ τοῦ Γερᾶρ, ἂν δὲν ἤρώτα αὐτὸν ὁ Ἰάκωβος· τὸ μόνον τὸ ὅποιον ὁ νέος Ἑρβίνος εἶχε μάθει περὶ ἐκείνου ἦτο ὅτι οἱ γινώσκοντες αὐτόν εἰς Παρισίους τὸν ἔλεγον ψυχρὸν καὶ εὐγενῆ. Ὀμιλήσας δὲ καὶ μετὰ τοῦ Γερᾶρ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ὅτι εἶχε ταξιδεύσει εἰς ὅλην τὴν Ἀμερικὴν, καὶ ὅτι εἶχε διατρίψει καὶ εἰς τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς οὐδόλως ἐπεθύμει νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Γερᾶρ· ἀλλὰ καὶ ἂν τὰ ἐμάνθανεν, καὶ ἂν ἐμάνθανεν ὅτι εἰς αὐτὸν ἐνείχετο ὁ Γερᾶρ, δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸν Ἰάκωβον. Προσέθετο δὲ ὅτι, καθ' ἃ ἔμαθεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν, ὁ Γερᾶρ ἐζήτησε θέσιν προξένου, καὶ ὅτι ὡς ἔχον καὶ χρηματικὴν κατὰστασιν καὶ σημαντικὰς σχέσεις εἰς Μαρτινίκαν ἠλπιζεν ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ. Ὁ Λαμπέρ ἐνόησε τοὺς διαλογισμοὺς τοῦ φίλου του· ἀλλ' αἰσθανόμενος καὶ αὐτὸς τὸ ἄτοπον τῶν ὑποψιῶν του δὲν ἐξέφρασεν αὐτάς. Πλὴν τούτου αἱ περὶ τῆς τιμιότητος τοῦ Γερᾶρ πληροφορίες τοῦ Ἀχιλλεὺς, εἰ καὶ ἀτελεῖς, δὲν ἦσαν ἄξιαι καταφρονήσεως· καὶ μὲν ἡ ὁμοιότης τῶν προσώπων ἦτο πρόδηλος· πιθανὸν ὁμοῦς νὰ ἦτο καὶ κατὰ τύχην. Ταῦτα ἀναπολῶν ἐμέμψετο ἑαυτὸν ὅτι κατηναλίσκετο εἰς γελοίας ἐρεῦνας μεταξὺ τῆς τύχης τοῦ εὐτυχίως.

Δυστυχῶς ὁμοῦς ἀπῆντα συνεχῶς τὸν Γερᾶρ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πενθεροῦ του. Ἐνῶ δὲ αὐτὸς ἡσθάνετο αὐξανομένην καθ' ἑκάστην τὴν ἀντιπάθειάν του, ἐκεῖνος ἐδείκνυσεν ἀπ' ἐναντίας πολλὴν εὐγένειαν καὶ φιλοφροσύνην πρὸς τὸν γαμβρὸν τοῦ φίλου του· καὶ τοῦτο ἠρέθειζεν ἔτι μᾶλλον τὸν Ἰάκωβον. Ἐσπέρουν τινὰ, καθ' ἣν συνήχθησαν πολλοὶ κεκλημένοι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κ. Ἑρβίνου ἐγένετο λόγος περὶ τῶν ναυτικῶν· ὁ δὲ Γερᾶρ, ὁμιλήσας μετὰ πολλῶν ἐπαίνων περὶ αὐτῶν ἐν γένει, ὠμίλησε καὶ περὶ τινῶν περιστάσεων ἀναγομένων ἰδίως εἰς τὸν Λαμπέρ. Οὗτος ὁμοῦς, δείξας δυσπρόσκειαν ἔστρεψε τὴν ῥάχιν· ἀλλὰ στραφεὶς παρρηθὺς ἠτένισε τὸν ὁμιλοῦντα. Ἡ φιλόφρων φυσιογνωμία τοῦ μιγάδος εἶχεν ἀλλοιωθῇ, τὸ μέτωπόν του εἶχε συνοφρυωθῇ, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξηκόντιζον πῦρ ὀργῆς, καὶ τὰ χεῖλη του συσταλόντα ἐδείκνυσον πικρίαν καὶ ἀγανάκτησιν. Ὁ δὲ Ἰάκωβος πλησιάζας αὐτόν· — Ἦμην βέβαιος, εἶπεν, ὅτι μὲ μισεῖς.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Γερᾶρ ἐγένετο ἱλαρώτερον. —

ὄχι, ἀπεκρίθη ἀταράχως, δὲν σὲ μισῶ· ἀλλ' ὁ πρὸς ἐμὲ τρόπος σου μὲ δυσχερεστεῖ.

— ὄχι, ὄχι, ἐπανελάθεν ὁ Ἰάκωβος, εἶμαι βέβαιος δι' ὅ,τι εἶπα· δὲν μὲ ἀπαιτᾷ· ἡξέσω πῶς ἀνακαλύπτονται οἱ ὑποκριταί.

— Κύριε! ἀνέκραξεν ὁ Γιάρ.

Τῆς σκηνῆς ταύτης ἐγένοντό τινες μάρτυρες, καὶ μάλιστα ἡ Ἑρμάνση, ἥτις τὸν μὲν Γιάρ παρέσυρε, τὸν δὲ Ἰάκωβον ἐπέπληξε ματὰ τὴν συναναστροφὴν, ὑποθέτουσα ὅτι παρεφέρθη ἀπὸ Ζαλίαν. Ὁ Ἰάκωβος μειδιάσας μελαγχολικῶς ὑπεσχέθη ὅτι δὲν θὰ ἡρέθιζε πλέον τὸν Γιάρ.

Ὁ Λαμπέρ ἐνόμιζεν ὅτι μετὰ τὴ συμβάν ἐκεῖνο θὰ ἐκάλει αὐτὸν εἰς μονομαχίαν ὁ Γιάρ· οὗτος ὁμοῦς ἐξηκολούθει φερόμενος εὐγενῶς. Καὶ ὁμοῦς πύξαναν αἱ ὑποψίαι του, διότι τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσος τοῦ Γιάρ, περὶ οὗ δὲν ἐδίσταζε πλέον, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ἔχη αἰτίαν· ἀφοῦ καὶ οἱ δύο ἐμισοῦντο ἀμυθαίως, δὲν ἦτο ἀπόδειξις ὅτι ὁ τε δολοφόνος καὶ ὁ ἐκδικητὴς ἐμάντευσαν ἀλλήλους; Ἐνίοτε ὁμοῦς ἡσθάνετο ὅτι τοιαῦται ἰδέαι ἦσαν παιδαριώδεις, καὶ τὸ δεινότερον ὁλέθριαι· διότι τοῦ θεμελιούμενος ἐπλάττε τοιαύτας χιμαίρας, αἵτινες πιθανώτατον ἦτο νὰ τὸν παρασύρουν εἰς ἄβυσσον δυστυχημάτων;

Ἐσπέραν τινὰ ἡ Κ. Ἑρβίνου, ἐννοήσασα τὴν ἀποστροφὴν τοῦ Ἰακώβου κατὰ τοῦ Γιάρ, ἐνόμισεν ὅτι ἔθελε προλάβει πᾶσαν δυσάρεστον περίστασιν, ἐπαναλαμβάνουσα ὅ,τι εἶχεν εἰπῇ αὐτὸς ὁ μισγός. Εἶχε λοιπὸν εἰπεῖ ὅτι πρὸ τινων ἐτῶν μονομαχήσας δις ἐφόνευσε τοὺς ἀντιπάλους του. Τοῦτο δὲ κατ' αὐτὴν ἀπεδείκνυσεν ὅτι ἦτο ἄριστος μονομάχος. Ἡ εἰδήσις αὕτη ἦτο ἀπροσδόκητος πρὸς τὸν Ἰάκωβον. Ἔως τότε ἐνόμιζεν ὅτι μόνον καθῆκον εἶχε τὸ τοῦ δικαστοῦ, τοῦ τιμωρήσαντος τὸν ἐνοχόν· δὲν εἶχε δὲ προῦδει καὶ τὴν πιθανότητα προσωπικῆς μάχης. Καὶ ἐτέλασε μὲν, ἡσθάνθη ὁμοῦς καὶ τινὰ θλίψιν· ἀλλ' ἴσα ἴσα διὰ τοῦτο ὅτε συνήτησε τὸν Γιάρ, ἐρρίψεν ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα καταφρονήσεως καὶ ὑπεροψίας. Παρατήρησε δὲ ὅτι καὶ ὁ Γιάρ ἠτένιζεν αὐτὸν μὲ τρόπον σημαίνοντα ὅτι ἐπροσπάθει νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ. — Μὲ εἶδε λοιπὸν καὶ αὐτὸς ἄλλοτε; εἶπε καθ' ἑαυτόν. Καὶ ἀναζητοῦμεν καὶ οἱ δύο ἀρχαίαν τινὰ ἀνάμνησιν, ἐντύπωσιν παλαιάν τὴν ὁποίαν δὲν ἐνθυμούμεθα; Τὸ πρῶτον αὐτό, ἐξηκολούθησε σκεπτόμενος καὶ ἀναφρίσων, πρέπει νὰ τελειώσῃ.

Καὶ τῶνόντι τὴν ἐπιούσαν ἐράνη ὅτι ἐμελλε νὰ τελειώσῃ· διότι ὅτε μετέβη εἰς τοῦ Κ. Ἑρβίνου, δραμούσα τὴν αὐτὴν ἡ Ἑρμάνση εἶπε περιχαρῆς· — ἔχω νὰ σὲ δώσω καλλὴν εἰδήσιν, Ἰάκωβε.

— Εἰπέ την.

— Ὁ Κ. Γιάρ ἔλαβε τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ἐζήτηι καὶ ἀναχωρεῖ.

Καὶ τῶνόντι ἦτο καλὴ ἡ εἰδήσις· διότι εἶχε φθάσει εἰς τὸν βυθμὸν ἐκεῖνον τοῦ ἐρεθισμοῦ, τὸν ὁποῖον οὔτε ἡ φρόνησις οὔτε ἡ θέλησις ἰσχύουσι νὰ καταστείλωσι. Τὸν ἔσωζεν ἄρα ἡ ἀναχώρησις τοῦ Γιάρ. Τοσπύτην δὲ εὐχαρίστησιν ἡσθάνθη, ὥστε ἡ νέα, ἰδοῦσα τὴν φαιδρότητα τοῦ προσώπου του ἠπόρησε σχεδόν. — Τὸν ἐξήλεους λοιπὸν; ἡρώτησε.

— Διόλου, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· αἰσθάνομαι ὁμοῦς ἀνεξήγητον μῖσος ἐναντίον του, μῖσος τὸ ὁποῖον ἡσθάνθη καὶ σὺ διὰ τοῦτο χεῖρω ὅτι ἀναχωρεῖ.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐμελλε νὰ τελεσθῇ ὁ γάμος. Ὁ Ἀχιλλεὺς, ὅλως περιχαρῆς ὅτι ὁ φίλος αὐτοῦ ἀπηλλάχθη τέλος πάντων ἀπὸ τὰς μωρὰς του ἰδέας καὶ φοβούμενος μὴ ἐξανकुλήσῃ, τὸν περιέφερον εἰς διαφόρους διασκεδάσεις, ὅσας δὲν ἦτο πλησίον τῆς μνηστῆς του. Ὁ δὲ Ἰάκωβος, τοσούτῳ μᾶλλον ὑπήκουε, καθόσον οὐδαμοῦ ἀπῆντα τὸν Κ. Γιάρ. Ἐσπέραν τινὰ ὑπῆγον εἰς φιλικὴν τινα οἰκίαν, ὅπου εἶχον γευθεῖ πολλοὶ κλητοί, καὶ ὅπου εἶχον ἐτοιμάσει τραπέζας παιγνιδίου. Ἀφ' ὧν εἰσῆλθεν ὁ Γιάρ. Τοσούτῳ δὲ δυσηρεστήθη ὁ Ἰάκωβος, ὥστε ἐὰν δὲν ἦτο πολλὰ ἐνωρίς ἤθελεν ἀναχωρῆσαι ἀμέσως. Ἀποφεύγων δὲ νὰ πλησιάσῃ αὐτόν, ἐκάθησεν εἰς τινα γωνίαν καὶ ἐπεδόθη εἰς σκέψεις περὶ τοῦ προσεχοῦς γάμου του· διὸ οὔτε ἔβλεπεν οὔτε ἤκουε τί ἐγίνετο περὶ ἑαυτόν· ἀλλ' ὁ Ἀχιλλεὺς ἐλθὼν· — Τί κάμνεις, εἶπεν, ἐδῶ; Δὲν βλέπεις ὅτι παίζουσ;

— Ἀδιάφορον, ἀπεκρίθη ὁ Ἰάκωβος.

Ἐν τοσούτῳ ἐστρεψε πρὸς τοὺς παίζοντας τοὺς ὀφθαλμούς· οἱ πλείστοι ἐκάθηντο περὶ τράπεζαν παρατηροῦντες τὸ παιγνίδιον χωρὶς καὶ λέξιν νὰ προσφέρωσι· μεταξὺ δὲ πολλῶν τεταραγμένων φυσιογνωμιῶν, εἶδε καὶ τὴν τοῦ Γιάρ, σοβαρὰν ὅλως καὶ ἀτάραχον. Ἐκάθητο, τὴν κεφαλὴν στηρίζων ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς, καὶ ἔχων εἰς τὰς χεῖρας τὸ σῆνθες εἰρωνικὸν μειδίωμα. Ὁ Ἰάκωβος ἀνέφριξεν ὅλος, καὶ ἀνέφριξε, διότι ἐνθυμήθη τὸ μέρος εἰς ὃ εἶχεν ἰδεῖ ἄλλοτε τὸν Γιάρ· τὸν εἶχεν ἰδεῖ εἰς τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον, εἰς οἶκον παιγνιδίου, μίαν ὥραν πρὸ τοῦ φόνου τοῦ Γερβῶ. Τοιαύτην δὲ ταραχὴν ἡσθάνθη ὥστε ἀνηγέρθη ἀκουσίως. Συγχρόνως οἱ ὀφθαλμοὶ του προσηλώθησαν ἐπὶ τοῦ Γιάρ· καὶ εἶδεν ὅτι καὶ αὐτὸς τὸν παρετῆρει. Καὶ οἱ δύο ἦλθον ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον, ὡς ἂν εἴλκυεν αὐτοὺς μαγνήτης.

— Κύριε, ἡρώτησεν ὁ Γιάρ, διὰ τί μὲ βλέπεις κατ' αὐτὴν τὸν τρόπον;

— ἔχω τοὺς λόγους μου, ἀπεκρίθη ἐντόνως ὁ Ἰάκωβος.

— Καὶ μήπως δὲν ἔχω καὶ ἐγὼ τοὺς ἐδικούς μου; ἀνέκραξεν ὁ Γιάρ τρίβων τὸ μέτωπόν του.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἔδραμεν ἀνήσυχος ὁ Ἀχιλλεύς. Ἐκεῖνοι δὲ ἀτενίσαντες ὀλίγον ἔτι ἀλλήλους ἀπεχωρίσθησαν πλήρεις ὀργῆς.

(Ἔπεται συνέχεια.)

Η ΝΗΣΟΣ ΘΗΡΑ.

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 382 καὶ 383.)

Ἄν ἀποστρέψῃς τὸ βλέμμα σου ἐπὶ τοῦ ὑπερφυοῦς καὶ φοβεροῦ θεάματος τοῦ θηρακικοῦ κόλπου, ὅπως κατευθύνῃς αὐτὸ πρὸς αὐτὴν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς νήσου, ἡ νέα αὕτη ἐποψίς σοι παρέχει παράδοξον ἀντίθεσιν, πρόξενον γλυκυτάτης ἐκπλήξεως. Ἡ ὄρσις εὐθὺς θελχθεῖσα πλανᾶται χαίρουσα ἐπὶ τῶν ἀμπελώνων, οἵτινες ἐν ἡρέμῳ κατωφερείᾳ ἐκτείνονται ἐπὶ πολλὰ μίλια, ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ κρημνοῦ θν μετά βίγους προσβλέπεις ἔνθεν, μέχρι τῆς ἄλλης ἀκτῆς ἣν περιβρέχει θάλασσα ἐσπαρμένη διὰ νήσων λαμπρῶν, ἐφ' ἧς ὁ ὀφθαλμὸς ἀναπαύεται μετ' εὐφροσύνης. Ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ἁγίου Ἡλίου, πρὸς νότον τῆς νήσου, ἡ θέα εἶναι λαμπρά. Τὸ ὄρος ἔχει ἐπτακοσίων περίπου μέτρων ὕψος, εἰς δὲ τὴν ἄκραν τῆς βόρειας διικιρούμενον, πρὸς μὲν ἀνατολὰς κατατείνει τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, πρὸς δὲ δυσμὰς τὸ τοῦ Ἐξωμύτου. Μεταξὺ δὲ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ τοῦ ὄρους Ἁγίου Ἡλίου κεῖται τὸ Μέσα Βουνόν, ἐφ' οὗ ὑπάρχουσι τὰ ἐρείπια τῆς παλαιᾶς πόλεως Θήρας. Πρὸς δυσμὰς ἐκτείνεται τὸ ἀκρωτήριο, πρὸς βορρᾶν ὑψοῦνται τὰ ὄρη Μεροβίγλιον καὶ Κόκκινον βουνόν, ἅτινα ὑπέρκεινται τεσσάρων ὠραίων καὶ εὐφώρων πεδιάδων κεκαλυμμένων ὑπὸ ἀμπελῶν. Καλοῦνται δ' αἱ πεδιάδες αὗται Μέσης, Μεγαλοχωρίου, Ἐμπορείου καὶ Ἐπανωμερίας.

Ἡ γῆ τῆς Θήρας ἔχει φύσιν ἰδιαιτάτην. Ἐσχεδὸν πανταχοῦ τὸ ἔδαφος σύγκειται ἐκ παχέως τόφου (lul) ἐκ κισσῆρεως ἱκανῶς σκληρᾶς πρὸς διάσπασιν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν νομίζει τις ὅτι ἡ γῆ αὕτη οὐδὲν δύναται ποτε νὰ παραγάγῃ, ἀλλ' ἀφ' οὗ μετὰ κόπου ἐκχερσωθῇ γίνεται σποδῶδης, ἐλαφρὰ καὶ προσφορωτάτη εἰς φυτεῖαν ἀμπελῶν· διότι οἱ σπογγωδεις οὗτοι λίθοι καὶ κατ' αὐτάς τὰς μεγίστας ξηρασίας διατηροῦσιν ἔτι εἰς βάθος ἐνὸς ὑποδεκμέτρου ὑγρασίαν ἀρκοῦσαν εἰς μικρὰ φυτά. Οὐδεμίαν θεδαίως ὑπάρχει ἀξιόλογος φυτεία· πανταχοῦ μόνον ἰσχνὰ καὶ διεστραμμένα δένδρα εἶδον, ἐξαιρουμένης ὁμῶς μόνῃς τῆς πόλεως, ἐν ᾗ βλέπεις καλὰς τινὰς ἐλαίας, συκᾶς καὶ κυπαρίσσους μετὰ πολλῶν κόπων αὐξανομένης. Ἀλλ' ἐν ὑπαίθρῳ ἡ

ἄμπελος, ἡ κριθή, ὁ βάμβαξ εὐδοκιμοῦσιν. Ἐν τοῖς τοῖς ἡ καλλιέργεια τῆς κριθῆς καὶ τοῦ βάμβακος ἐλαττοῦνται κατ' ἔτος καὶ ἡ ἄμπελος κατακαλύπτει τὸν τόπον. Μόλις τὴν σήμερον συγκομίζεται ἱκανὸν πρὸς κατανάλωσιν ἐν τῇ νήσῳ βαμβάκιον καὶ κριθὴ ἀρκοῦσα μόνον πρὸς τροφήν τοῦ τετάρτου τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐκτὸς τοῦ οἴνου λοιπὸν, παντὸς στερεῖται ἡ Θήρα καὶ κατ' ἀνάγκην πάντα ἀγοράζει ἐκ τῶν γειτόνων νήσων· ἐνδύματα, ὑποδήματα, ζῶα, τυροί, ἀνθρακες, λίνος, σίδηρος, σκινίδες, ναυπηγήσιμος ὕλη καὶ ξυλεία πρὸς πιθοπηγίαν, πάντα ἐξωθεν ἔρχονται. Ἐνίοτε μάλιστα ἐν ξηρασίᾳ, ὅτε αἱ δεξαμεναὶ ἐξαντλοῦνται καὶ αἱ δύο μόναι πηγαὶ αἱ ὑπάρχουσαι ἐν τῇ νήσῳ, κεκρυμμέναι ὑπὸ σχιστώδῃ πτυχῇ τοῦ Μέσα Βουνοῦ, ξηραίνονται, ἐξ ἀνάγκης φέρεται τὸ ὕδωρ ἀπὸ Ἰου καὶ Ἀμοργοῦ. Ἡ ἄμπελος ἄρα εἶναι ὁ μόνος πλοῦτος τῆς νήσου· δι' ἣν καλλιεργεῖται μετὰ μεγίστης φροντίδος. Τὰ κλήματα φυτεύονται κατὰ συστάδας εἰς ἀπόστασιν ὀκτὼ ποδῶν ἀπ' ἀλλήλων, ὅπως ἐκτείνωσι τὰς ἰδίας ρίζας ἀνέτως ἐπὶ τοῦ λεπτοῦ τούτου ἔδαφους. Τινὰ δὲ τῶν στελεχῶν τούτων ἔχουσιν ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν διακοσίων ἐτῶν, καὶ ὁμῶς ὑπάρχουσιν εἰσέτι πλήρη ἀδρότητος. Κόπτουσι τοὺς κλάδους παρὰ τὸν κορμὸν κατ' ἔτος, καὶ τοὺς νέους βλαστοὺς στρέφουσι περὶ αὐτὸν εἰς σχῆμα χωνίου. Τοῦτο δὲ ἄμα μὲν ἐμποδίζει τὴν ἐξασθένεισιν τοῦ κλήματος μὴ φύοντος περιττοὺς βλαστοὺς, ἄμα δὲ παρέχει διάλειμμα πρὸς σειρὰν ὀλίγης κριθῆς θεριζομένης περὶ τὸ τέλος τοῦ Ἀπριλίου πρὸς τροφήν τῶν ὑποζυγίων. Διακρίνονται δ' ἐνταῦθα πλέον τῶν ἐξήκοντα εἶδη σταφυλῶν· ἀλλὰ τὸ κυριώτερον εἶναι τὸ ἀσύρτικον, παχὺ μέλαν σταφύλιον, ἐξ οὗ κατασκευάζεται ὁ κοινὸς οἶνος. Ὁ οἶνος οὗτος τιμώμενος πολὺ ἐν Ῥωσίᾳ, καὶ κατὰ τὴν κρίσιν μου ἀδίκως ἀγνοούμενος ἐν τῇ Δύσει, ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τοὺς καλοὺς ἡμῶν οἶνους τοῦ Ῥήνου, ἡ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν μαδέρειον οἶνον, ἔχων ὁμῶς ἐλαφρὰν τινὰ ὑστεροχυμίαν (arriere-gout) θεοῦ. Ἀλλ' ἰδίως οὐδὲν παραβάλλεται ὡς οἶνος ἐπιδορπίου, πρὸς τὸ vino santo, λευκὸν ἢ ἐρυθρὸν, τῆς Θήρας· κατασκευάζεται δὲ οὗτος διὰ σταφυλίου καλουμένου μαύρου τραγανοῦ, ἐκτιθεμένου ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας εἰς τὸν ἥλιον ἐπὶ τῶν ἐξωστῶν τῶν οἰκιῶν πρὶν ἢ μετενεχθῇ εἰς τὸν λινόν. Μετὰ ἐν ἔτος γίνεται ποτὸν θυμάσιον ἀλλὰ συνοτωμακικόν (δυνατὸν, capiteux) ⁽¹⁾, ὑπερβαῖνον καὶ τοὺς καλλίστους γλυκεῖς οἶνους (malvoisies) τοῦ Ἀρχιεπελάγου, καὶ αὐτὸν τὸν μοσχάτον τῆς Σάμου ⁽²⁾. Οἱ οἶνοι οὗτοι

(1) Τὸ vin capiteux ἐλέγγοτο ἐπιτυχέστατα καὶ κεφαλαιόχροστον καὶ κεφαλαιόχρουν οἶνον. Σ. Μ.

(2) K. Beyrou, Archives des Missions, I, 616.